

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Tomáše Herce a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **B. Ch. H.**, zastoupený Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vyšehradská 415/9, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2024, č. j. 57 Az 4/2024-17,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Ve věci jde o posouzení důvodu zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, jako zjevně nedůvodné, neboť se žadatel ve svých tvrzeních omezil jen na ekonomické důvody.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“), který je občanem Vietnamské socialistické republiky, dne 15. 1. 2024 požádal o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Z údajů, které dne 18. 1. 2024 poskytl k této žádosti a zároveň uvedl při následném pohovoru, vyplývá, že stěžovatel je ženatý a má dvě děti, je zcela zdravý, je bez náboženského vyznání a politického přesvědčení, není v žádné politické straně či skupině a nikdy nebyl trestně stíhán. V březnu 2019 přiletěl z Vietnamu do Rumunska kvůli zaměstnání, kde zůstal do prosince 2023. Poté odcestoval autem do České republiky. Vietnam, kde pracoval jako dělník na poli, opustil z důvodu špatné situace v rodině. Potřeboval si najít lepší práci za účelem splacení dluhu, který mu vznikl z půjčky poskytnuté „na černo“ od soukromé osoby na opravu zděděného domu. Ve vlasti neměl nikdy problémy se státními či bezpečnostními složkami, ani kvůli rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k sociální skupině či politickému přesvědčení. Nemá obavy z případného návratu do vlasti.

[3] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 2. 2024, č. j. OAM-59/ZA-ZA11-HA15-2024, žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou zamítl. Krajský soud v Praze (dále jen „krajský soud“) žalobu proti rozhodnutí žalovaného v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), navrhuje jej zrušit společně s rozhodnutím žalovaného a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

[5] Jakkoli se obsah pohovoru se stěžovatelem, který v něm laicky popsal důvody žádosti o mezinárodní ochranu, může při letmé interpretaci jevit tak, že tyto důvody jsou jen ekonomické, podle stěžovatele z jeho tvrzení „prosvítá“ obava z nečinnosti domovského státu při řešení jeho dluhových potíží. Stěžovatel očividně může mít strach z pronásledování, jehož základ spočívá v pasivitě státu, klientelismu, případně korupci, neexistenci právní úpravy řešící insolvenční a následném postihu s ohledem na „černou“ půjčku. Přestože stěžovatel svou obavu nekvalifikoval a nepopsal správně, přímo a konkrétně ji nastínil a žalovanému nic nebránilo se doptat na podrobnosti. Neodpovídají-li tvrzené důvody formulačně zákonu o azylu, žalovaný měl o tom stěžovatele poučit, případně ho vyzvat k doplnění tvrzení a poskytnout mu k tomu přiměřenou lhůtu. Před pohovorem jej měl řádně poučit o smyslu a důvodu jeho konání.

[6] Závěr, že stěžovatel netvrdil relevantní azylový důvod, postrádá oporu ve spise a jde o nepřezkoumatelné tvrzení správního orgánu. Podle stěžovatele žalovaný neshromažďoval podklady o bezpečnosti země původu v dostatečné míře. Z ničeho nevyplývá, že by Vietnam zaručoval obětem pronásledování z důvodu dluhů ochranu, potíral takovéto jevy a přiznával poškozeným status oběti. Nebyla zpracována zpráva časově a tematicky použitelná, která by sloužila jako podklad pro vydání rozhodnutí. Ve věci stěžovatele mělo být rozhodováno na základě neúplně zjištěného stavu věci. Stěžovatel se domnívá, že krajský soud se s uvedenými pochybeními řádně nevypořádal a nesprávně posoudil i rozhodné právní otázky.

[7] Žalovaný ve svém vyjádření zdůraznil, že při rozhodování o žádosti stěžovatele vyšel z dostatečně zjištěného skutkového stavu a nedopustil se žádné nezákonnosti. Nedůvodná je i námitka o nedostatečném poučení před pohovorem. Poučovací povinnost se vztahuje jen k procesním právům a povinnostem. Stěžovatel nekonkretizuje práva, o která se z důvodu nedostatku poučení nemohl opřít. Kasační stížnost by podle stěžovatele měla být odmítnuta pro nepřijatelnost, případně zamítnuta.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“ nebo „kasační soud“) shledal, že kasační stížnost je přípustná, byla podána osobou k tomu oprávněnou, včas a z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem.

pokračování

[9] Vzhledem k tomu, že o žalobě rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.), se kasační soud zabýval přijatelností kasační stížnosti. Kasační stížnost, která „svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele“, je podle § 104a s. ř. s. nepřijatelná. Podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán pouze za situace, že (1) kasační stížnost se týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu, (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně, (3) kasační stížnost vyžaduje učinit odklon od ustálené judikatury, nebo (4) bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Tato v minulosti vymezená kritéria se uplatní i za platné zákonné úpravy, která rozšířila okruh případů, kdy kasační soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (např. usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, bod 11).

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Předně nutno podotknout, že stěžovatel se v kasační stížnosti k otázce její přijatelnosti nijak nevyjádřil, což ovšem nebrání jejímu posouzení Nejvyšším správním soudem. Pro posouzení věci jsou rozhodné následující právní názory vyslovené v dosavadní judikatuře.

[12] Žadatel o mezinárodní ochranu je povinen „uvést v řízení před správním orgánem všechny skutečnosti, které jsou mu známy a které mohou být relevantní z hlediska možného udělení mezinárodní ochrany, a dát příležitost správnímu orgánu, aby o takto přednesených důvodech jeho žádosti kvalifikovaně rozhodl. [...] Neuvedl-li stěžovatel v řízení před správním orgánem posuzujícím jeho žádost všechny relevantní skutečnosti, neumožnil mu je kvalifikovaně posoudit a učinit součástí rozhodnutí, musí nést riziko v podobě zamítavého rozhodnutí“ (rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, body 25 a 26). Uplatňuje-li stěžovatel v kasační stížnosti námitku nesprávného poučení, nelze přehlédnout, že ji neuplatnil v žalobě. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je proto tato námitka nepřípustná. Lze nicméně podotknout, že poučovací povinnost rozhodujícího orgánu ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, „je obecně zaměřena na poučení o procesních právech a povinnostech [...]“. Toto obecné pravidlo nachází obraz v dalších ustanoveních správního řádu, která přiznávají účastníkům řízení konkrétní procesní práva. Do poučovací povinnosti však již nepatří návod, co by účastník řízení měl nebo mohl činit, aby dosáhl žádaného výsledku“ (rozsudek NSS ze dne 14. 10. 2010, č. j. 5 As 1/2010-76).

[13] Uplatňuje-li žadatel ekonomické důvody, tyto samy o sobě nejsou pro udělení mezinárodní ochrany relevantní (např. rozsudky NSS ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54, ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003-65, nebo ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003-64). V souvislosti s vyjádřenou obavou z pronásledování mající původ v nemožnosti splatit dluh z půjčky od soukromé osoby, kasační soud připomíná, že původcem pronásledování nebo vážné újmy mohou být i nestátní subjekty (např. rozsudek NSS ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57). V takovém případě je na žadateli o mezinárodní ochranu, aby využil vnitrostátní prostředky ochrany, ledaže by tuto ochranu orgány v zemi původu zjevně nebyly schopny či ochotny poskytnout (např. z důvodu, že určitou skupinu ve společnosti systematicky odmítají chránit, ač ji samy nepronásledují).

Břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (nedostatečnosti) ochrany v zemi původu je na žadateli (např. rozsudky NSS ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62, nebo ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70).

[14] Z výše uvedeného shrnutí vyplývá, že právními otázkami týkajícími se povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti i možností, že pronásledování nebo vážná újma má svůj základ v jednání nestátních subjektů, se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již zabýval. Tyto právní otázky nejsou ani v posuzované věci řešeny odlišně. Zároveň není dán důvod, aby se kasační soud při řešení některé z nich od dosavadního právního názoru odchýlil.

[15] Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Žalovaný, což následně potvrdil i krajský soud, vyšel z jednoznačných tvrzení stěžovatele, který měl tvrdit všechny rozhodné okolnosti. Stěžovatel nicméně žádnou obavu z pronásledování nebo vážné újmy, která by souvisela s jeho dluhem vůči nestátnímu subjektu, nevyslovil. Po žalovaném nelze požadovat, aby ji dovozoval nad rámec tvrzení stěžovatele, bez jakéhokoli základu v jeho výpovědi. O žádné „prosvítání“ obavy v posuzované věci nešlo. Uvedl-li stěžovatel toliko ekonomické důvody své žádosti o mezinárodní ochranu, byly tím splněny zákonné předpoklady pro její zamítnutí podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Jelikož kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodl podle § 60 odst. 3 s. ř. s., který stanoví, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta. Při odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost jde totiž o zjednodušený meritorní přezkum napadeného rozhodnutí krajského soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), v důsledku čehož je třeba o náhradě nákladů řízení rozhodnout podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první ve spojení s § 120 s. ř. s. V posuzované věci měl ve věci úspěch sice žalovaný, ten však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevynaložil. Kasační soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. září 2024

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu